

به نام خدا

موقعیت شاخص‌های اقتصادی ایران و جهان
۴. تورم

سال‌های طولانی است که پدیده تورم یکی از مهمترین چالش‌ها و معضلات اقتصادی کشور است. ولی طی زمان جایگاه جهانی کشور از نقطه نظر این شاخص بدتر شده است چون در حال حاضر بسیاری از کشورها توانسته‌اند بر معضل تورم‌های بالا و دورقمی غلبه یابند. معضل افزایش سطح عمومی قیمت‌ها در ایران از نیمه اول دهه ۱۳۵۰ با افزایش درآمد نفت در ابعاد وسیع‌تری ظاهر شد. این افزایش ابتدا از بازار کالاها و خدمات آغاز شد، لکن به سرعت به بازار عوامل تولید سرایت کرده و موجبات افزایش هزینه تولید، دستمزدها و افزایش بی‌رویه سهم سود در اقتصاد کشور را فراهم ساخت (بدون آنکه این سود صرف سرمایه‌گذاری مجدد و تولید شود)، در مرحله بعد به لحاظ بروز تنگنای شدید مربوط به نیروی انسانی و بهره‌وری، مصالح و مواد، تأسیسات زیربنایی، محدودیت بازارهای ارتباطی، حمل‌ونقل، انرژی و نیز سرعت رشد افزایش نقدینگی و... عدم تعادل‌های موجود تشدید شد و در این جریان، رفع هر تنگنا، عملاً به بهای بروز تنگنای جدید و پایداری نرخ تورم در اعداد دو رقمی تمام شد.

در سند چشم‌انداز بیست‌ساله برای دستیابی به جایگاه اول اقتصادی، تمهیداتی در جهت کاهش تورم به منظور دستیابی به جامعه‌ای دور از فقر، توزیع مناسب‌تر درآمدها، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و... پیش‌بینی شده است. برای حصول به چنین جایگاهی، پدیده تورم و عملکرد آن در اقتصاد کشور و موقعیت ایران در اقتصاد جهانی و منطقه (شامل آسیای میانه، خاورمیانه و کشورهای همسایه) مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول ۱ فهرستی از کشورهای جهان که بیشترین نرخ تورم پیش‌بینی شده را در سال ۲۰۱۲ داشته‌اند را نشان می‌دهد.

جدول ۱. دوازده کشور دارای بالاترین نرخ‌های تورم در سال ۲۰۱۲

ردیف	نام کشور	نرخ تورم (درصد)	رتبه جهانی
۱	بلاروس	۶۵/۹۵	۱
۲	اتیوپی	۳۳/۹۱	۲
۳	ونزوئلا	۳۱/۵۵	۳
۴	اوگاندا	۲۳/۳۵	۴
۵	سودان	۲۳/۱۹	۵
۶	جمهوری اسلامی ایران	۲۱/۸	۶
۷	تانزانیا	۱۷/۳	۷
۸	جمهوری یمن	۱۷/۱	۸
۹	گینه	۱۵	۹
۱۰	مغولستان	۱۳/۶	۱۰
۱۱	جمهوری تیمور شرقی	۱۳	۱۱
۱۲	ازبکستان	۱۲/۷	۱۲

Source: International Monetary Fund, World Economic Outlook (WEO), October 2012.
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/02/weodata/index.aspx>

پیش‌بینی می‌شود کشور بلاروس در سال ۲۰۱۲ با ۶۵/۹۵ درصد دارای بیشترین نرخ تورم در سطح جهان باشد. کشورهای اتیوپی، ونزوئلا و اوگاندا در رتبه‌های بعدی قرار دارند. جدول ۲ اطلاعات تفصیلی موقعیت کشورهای منطقه از بُعد شاخص نرخ تورم را نشان می‌دهد. پیش‌بینی ایران با داشتن تورمی معادل ۲۱/۸ درصد در جایگاه ششم بیشترین کشورهای با نرخ تورم بالا در سطح جهان قرار داشته باشد.

جدول ۲. رتبه‌بندی کشورهای منطقه از بعد نرخ تورم در سال ۲۰۱۲

ردیف	نام کشور	نرخ تورم (درصد)	رتبه جهانی	رتبه منطقه‌ای
۱	جمهوری اسلامی ایران	۲۱/۸	۶	۱
۲	جمهوری یمن	۱۷/۱	۸	۲
۳	ازبکستان	۱۲/۷	۱۲	۳
۴	پاکستان	۱۲	۱۶	۴
۵	ترکیه	۱۰/۶	۲۳	۵
۶	مصر	۹/۴	۲۸	۶
۷	تاجیکستان	۷/۸	۳۵	۷
۸	عراق	۷	۴۵	۸
۹	ترکمنستان	۶/۲	۵۵	۹
۱۰	آذربایجان	۵/۵۹	۶۴	۱۰
۱۱	قزاقستان	۵/۵۱	۶۵	۱۱
۱۲	اردن	۴/۸	۸۴	۱۲
۱۳	عربستان سعودی	۴/۷	۸۷	۱۳
۱۴	افغانستان	۴/۴	۹۷	۱۴
۱۵	قرقیزستان	۴/۰۹	۹۹	۱۵
۱۶	لبنان	۴/۰۱	۱۰۱	۱۶
۱۷	قطر	۴/۰۰	۱۰۲	۱۷
۱۸	ارمنستان	۳/۹۹	۱۰۳	۱۸
۱۹	کویت	۳/۵۴	۱۱۱	۱۹
۲۰	عمان	۳/۱۸	۱۲۳	۲۰
۲۱	رژیم اشغالگر قدس	۱/۹۵	۱۶۵	۲۱
۲۲	گرجستان	۱/۷۴	۱۷۲	۲۲
۲۳	امارات متحده عربی	۱/۵۲	۱۷۵	۲۳
۲۴	بحرین	۰/۹۵	۱۷۹	۲۴
۲۵	سوریه*	NA	NA	NA
	میانگین کشورهای منطقه	۶/۳۷	-	-

Source: Ibid.

* آمار مربوط به کشور سوریه در پرتال IMF ارائه نشده است.

جمع‌بندی

در مقایسه با میانگین کشورهای منطقه از بعد تورم در سال ۲۰۱۲، تورم در کشور ۳/۴ برابر میانگین کشورهای آسیای جنوب غربی است. از این حیث اتخاذ سیاست‌های پولی - مالی مرتبط با هدفگذاری کاهش نرخ تورم لازم است به‌ویژه اینکه رابطه مستقیمی بین تورم و درصد خانوارهای زیر خط فقر وجود دارد.